

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף קח.

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה קעו

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

ליקוטי

מהכתב, כי הכתב אינו רק פעולת הנפש, ומתוך הפעולה יכול הצדיק להביין מהות הנפש, והדיבור הוא הנפש בעצמו [א], כמ"ש (ש"ה ה) **נפשי יצאה בדברו**, ואע"פ שהדיבור הוא דבר שאין בו ממש, אעפ"כ מחמת שהוא צדיק אמת, והדיבור הוא מהות הנפש בעצמה, ע"כ יכול לראות מהות הנפש בעצמה :

קעד [ב] **כשהדינין** ח"ו גוברים על האדם אין להתפלל עבורו להזכיר שמו שלא יתגברו הדינין ח"ו [ג], וכמו דאיתא (ז) שנה לא קרא לו אביו שם בעת לידתו משום שהיה אז העולם דינין. וע"כ לא רצה אביו ליתן לו שם כי ע"י השם יהיה ניכר ומסויים בין המקטרגים ויוכלו הדינים להתגבר עליו. וזוהי 'שכשהתפלל משרע"ה על מרים לא הזכיר שמה [ד], רק אמר **סתם אל נא רפא נא לה** (במדבר יב). כי מחמת שהיו הדינין גוברים עליה, לא רצה להזכיר שמה בפירוש כנ"ל. ואעפ"כ העלים שמה ברמז נפלא בתוך ה'תפלתו. **כי נא רפא נגימי מורים יוכבד** מכון ממש [ה], היינו שם החולה ושם אמה [ו] שצריך להזכיר על החולה כשמתפללין עליו [ז], אך לא רצה להזכיר בפירוש כנ"ל :

קעה [י] **עיקר** מעלת הבכ"י הוא כשהיא מחמת שמחה [ב] וחדוה, ואפי' החרטה טוב מאד שתהי' מחמת שמחה, שמרוב שמחתו בהש"י, הוא מתחרט ומתנגעגע מאד על שמרד נגדו בימים הראשונים, ומתעורר לו בכ"י מחמת רוב השמחה, וזה עיקר מעלת הבכ"י, שתהי' מחמת שמחה, וזה **בכ"יה** הוא יצאה בדת **בשמך יגילון כל היום** (תהלים פט) שעיקר הבכ"יה שתהיה מחמת שמחה בשמו ית'. כי בכ"י הוא מתעורר משם ס"ג שהוא בכ"ינה, וע"כ בכ"יה נגימי המילוי של ס"ג כמוכא בכתבי האר"י [ג] היינו שהתעוררת"י הבכ"י תהיה משמחה כי בינאש"י לבא, כמ"ש [ד] הלב מביין, ועיקר השמחה היא בלב, כמ"ש (תהלים ד) **נתת שמחה בלבי**, ומשם צריך שתהיה התעוררות הבכ"י כנ"ל, ועל ידי זה נמתק הבכ"יה והבין :

קעו [ה] **צריך** האדם למהר מאד לגרש מקרבו הרוח שמות, מה שלבו מלא מרוח שמות הדבוק בו, וזה ע"י שנתקשר להצדיק האמת [ז], והתקשרות היינו אהבת נפש [ז] מה שאוהב להצדיק מאד, ועל ידי זה נכלל לבו בלב הצדיק ולפי שלבו מלא מרוח שמות, והרוח הוא האויר, ומכע האויר לבקש לו מקום פנוי לצאת שם, כמבואר אצל המחקרים [א], וכשמוצא האויר מקום פנוי לצאת שם, הוא בוקע ושובר כמהירות ובכהלה, וע"כ כשנכלל לבו בלב הצדיק, ולב הצדיק הוא חלל בבחי' **ולבי חלל בקרבי** (תהלים קט). וע"כ האויר של הרוח שמות הדבוק בלבו שלבו מלא מזה האויר, הוא בוקע ושובר לבו בכהלה ובורח לחוץ, מחמת שמצא מקום פנוי בלב הצדיק,

קעד קעה קעו קעז

וע"כ על ידי שמגרש במהירות הרוח שמות מקרבו, ע"י יש לו **לב נשבר** [ב], כי נשבר לבו על ידי מהירות ובהלות הרוח שמות לצאת כנ"ל, וע"כ לא מוצא לפי שעה מקום לצאת, וע"כ נשבר הלב :

קעז [ג] (במדבר יד) **ויאמר יי סלחתי לבך ר"ת כוס, כדברך, דבר ר"ת דשנת בשמן ראשי** [ד], כי יש צדיקים אמתיים שיש להם כח כששותין יין לפעמים למחול עוונות עיי"ז, כי ארז"ל (יומא עו) שייין יש לו שני בחינות, זכה נעשה ראש, וכשנעשה ראש שהוא בחי' מוחין, עיי"ז הוא יכול לכפר עוונות, כמו שכתוב (משלי טז) **ואיש חכם יכפרנה**, וזהו **ויאמר ה' סלחתי בדברך**, כי **דבר** הוא ר"ת **דשנת בשמן ראשי** כנ"ל,

שהיא בחי' שלימות המוחין, כ"י(שהם בחי' [ב] **שמן משהת קודש** בחי' [ג] **כשמן הטוב על הראש** כידוע [ד]). וזה **ויאמר ה' סלחתי בדברך** שהוא ר"ת **כופי** כנ"ל וזהו **סלחתי בדברך**, שהסליחה כ**דברך** דייקא. כפי בחי' **דשנת בשמן ראשי** שאתה זוכה, היינו כפי המוחין שזוכה הצדיק האמת ע"י שתית"ב היין, כמו כן זוכה לסליחות עוונות, כי עיקר הסליחה ע"י החכמה והמוחין הקדושים שמקבל בבחי' **ואיש חכם יכפרנה** כנ"ל. וזהו **דשנת בשמן ראשי** רזייה (תהלים כג). בחי' **באנו באש ובמים ותוציאנו** לרוייה (שם סו) לא. כי כן היה אצל העגל (שמות לב) [ב] **וישרוף את העגל וכי ויזר על פני המים** : האומנם אלם (תהלים נח) שנעשה האומנות אלם שאין לו דיבור להתפאר, כי צריכין לעשות דיבור להאומנות שיוכל להתפאר למעלה. ונעשה אלקים. כי י"ה הם המוחין, וזה תלוי בשמירת הברית, כי **שבטי יה עדות לישראל** [ג] על פגם הברית [ד] (ת"י). בעלמא די ברא כרעותיה וימליך מלכותיה [ה]. מלכות הוא בחי' כבוד, כ"ש [ו] **כבוד מלכותך יאמר**. והוא בחי' רצון כי רצונו של אדם זהו כבודו וירושלמי פאה פ"א [ז]. וכשהאדם מסתפק ומתרצה ברצון הש"י, רק כמו שהוא ית' רוצה, אזי ממליך מלכותיה, כי עיקר המלכות מהרצון כנ"ל. וזהו בעלמא די ברא כרעותיה וימליך מלכותיה, כי עיקר המלכות הוא מהרצון כנ"ל. אבל כשרוצה האדם איזה רצון אחר חוץ מרצון השם יתברך, על ידי זה נעשה מלכות אחרים של העכו"ם, וכפי הרצון האחר כן נעשה איזה מלכות לאיזה עכו"ם, כי צריך האדם לבטל רצונו לגמרי נגד רצון השם יתברך, שלא יהיה לו שום רצון אחר, רק כמו שרוצה השם יתברך, הן שיהיה לו ממון ובנים, הן לאו ח"ו, וכנ"ל כל שאר הרצונות לא ירצה שום רצון אחר רק כמו שרוצה השם יתברך [ז]. יתגדל ויתקדש שמייה רבא, יתגדל תגו דל, שהוא תגי כתר, דל בחי' יעקב שהוא עקב בחי' דל, ובחי' ישראל הוא בחי' **תגי כי שרית עם אלקים וכי** [א].

תורה אור
שיר השירים ה (ו) פתחתי אני לדודי ודודי חמק עָבֵר נפשי יצאה בדברו בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא קנני:

תורה קעד
במדבר יב (יג) ויצעק משה אל יהוה לאמר אל נא רפא נא לה:

תורה קעה
תהלים פט (יז) בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו: תהלים ד (ח) נתתה שמתה בלבי מעת צגגם ויחידושם רגבי:

תורה קעו
תהלים קט (כב) פי עני ואביון אָכְלִי וּלְבִי חָלַל בְּקִרְבִּי:

תורה קעז
במדבר יד (כ) ויאמר יהוה סְלַחְתִּי בְּדַבְּרְךָ: תהלים כג (ח) מִצָּרָף לִפְנֵי שִׁלְתָן נִגְדַּי צוּרֵי דִשְׁתָּהּ בְּשִׁמְךָ רֹאשִׁי כַּפּוֹסֵי יְרֵנְהָ: משלי טו (יד) חֶמֶת מִלֶּךְ מִלְּאֲכָבִי קוֹת וְאִישׁ חָסִים יִכְפֹּרְנָה:

שמות ל (כח) וְעִשִׂית אֹתוֹ שִׁמְן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ רִקֵּץ מִן־קִמְחַת מִעֲשֵׂה רִקֵּץ שִׁמְן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה:

תהלים קלג (ב) בְּשִׁמְךָ הִסּוּב עַל הָרֹאשׁ יָרַד עַל הַתָּהָן וְזָן אֶרְצוֹן שִׁירְדוּ עַל פִּי מְדוּתָיו: תהלים יב (יב) הִרְפַּתְתָּ אָגוּשׁ לְרַאשֵׁנוּ כָּאֲנּוּ קִוַּת וַיִּפְּסִים וְתוֹצִיאֵנוּ לְיְרֵנְהָ:

שמות כז (כ) וַיִּקַּח אֹתָהּ הַעֲגֹל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ וַיִּשְׂחַץ עַד אֲשֶׁר דָּק יָרֵךְ עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׂקֹץ אֵת כְּנִי יִשְׂרָאֵל:

תהלים נח (ב) הַאֲנָנִים אֵלֶם צָדֵק תְּדַבְּרוּן מִשְׁרֵים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם:

תהלים קכב (ד) שִׁשִּׁים עָלוּ שְׁבָעִים שְׁבָטֵי יִהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְקֻנָּךְ: תהלים קמב (יא) כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֵאֱמְרוּ וּגְבוּרַתְךָ יְדַבְּרוּ:

בראשית לב (כט) וַיֵּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאֱמַר עוֹד שֹׁפֵךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִית עִם אֱלֹהִים וַעֲשֵׂה אֲנִישִׁים וְתוֹקֵל:

²² נאמר בשבת ר"ח חשוון תקס"ה, שהיה אז ה'פאר—

שפיל" (שבת שקודם החתונה, שקוראים אז לחתן לתורה) של בתו מרים ז"ל: (ח"י"ט נט). כיצד נאמרה עיין שם סימן קי"ג. בדפ"ר מתחילה התורה הו במילים – קצת ראשי פרקים ואח"כ כתובים ראשי פרקים של כל התורה בקיצור מאד ומותרות בתקפה הרחיב הדברים כנראה לפי הבנתו ובסופה כתב שהיא ראשי פרקים עיי"ש.

²³ מתהלים כג ה'

²⁴ תוספת ביאור של מוהר"ג בתקפא

²⁵ * שמואל ל'

²⁶ * תהלים קלג

²⁷ עיין לעיל בסוף תורה נד [דף סג.]

²⁸ מתרלו - שתיית

²⁹ ברבנות סא. ופתח אליהו

³⁰ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

³¹ עיין לעיל תורה י' אות ה'

³² עיין לעיל תורה קלה

³³ ספר הברית ח"א מאמר ז' פ"ו

³⁴ לשה"כ תהלים נא יט

² עיין דגל מחנה אפרים סוף בהעלותך

³ עיין זוהר לך לך פד. ושבת סו: ושול"ת אפרקטא

דעניא ח"א כב. ושול"ת תורה לשמה שצט

⁴ עיין לק"ה ברכות השחר ג' אות כד עד כו.

⁵ נאמר במוצאי שבת תשובה שנת תקס"ה (ח"י"ט נט)

עוד ע"ש סימן יג. כיצד נאמרה

⁶ עיין בעש"ט עה"ת כי תבוא אות ו' הבכ"יה היא

רעה מאד וכי' רק אם היא מחמת שמחה אז היא טובה מאד.

⁷ טעמי המצוות פרשת ויחי מצות קבורת המת פרי

עץ הים חצות פ"ד. שער הכוונות תיקון חצות

דרוש א'

⁸ גם בדפ"ר שהתעוררת ומתולו - שהתעוררות

⁹ בתשכס- בינה

¹⁰ ברבנות סא. ופתח אליהו

¹¹ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

¹² עיין לעיל תורה י' אות ה'

¹³ עיין לעיל תורה קלה

¹⁴ ספר הברית ח"א מאמר ז' פ"ו

¹⁷ * תהלים קמה

¹⁸ הלכה א דף ג:

¹⁹ מתרצו - והן

²⁰ עיין פ"ח' לתרץ א"כ למה התפללו האבות על

בנים

²¹ * בראשית לב

⁴ עיין לעיל תורה לא לשון מוהר"ג תורה נא

תורה צח תנינא (להבין הענין עיין ערבי נחל ויקהל דרוש א' ועיי"ש וישלח דרוש ב' בשם הבעש"ט ע"ה"פ

נפשי יצאה בדברו)

⁵ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

⁶ עיין קב הישר סוף פרק עא. ועיין ספר הפרדס

לרש"י סימן רפז. וילקוט ראובני ריש פרשת וירא

בשם סודי רזא. והגר"א באבן שלמה פ"ט אות יד.

וצ"ע מוהר"ם וישלח קסט. ואסתר רבה ו' כד

שהמתפלל צריך לפרש היטב את דבריו.

⁷ **עיין זוהר נח סט: ובלק"ת להארז"ל פרשת**

בראשית (וכאז שם מנצל טעם קלל נזכר שמו כטריס,

ועיין וילקוט שמעוני נחמ יצח ענה חס על לו חו חו

נחמן לו ממחט)

⁸ גם דפ"ר חוה ונתרצו - וחוו

⁹ גם דפ"ר שנכשהתפלל ובתשכס - כשהתפלל

¹⁰ כמבואר בברכות לד. וראה ש"ע או"ח ק"ט א'

¹¹ מג"א ס"ק א' בשם מהר"ל (מנהגים שמחת אות א) שדווקא בפני החולה.

¹² מתרצו - תפילותו

מאמר כיצד למהר לגרש הרוח שטות מקרבנו

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

צריך למהר מאד לגרש מלבנו הרוח שטות שנכנס בו ודבוק בו, ועל-ידי התקשרות להצדיק האמת הינו שאוהב את הצדיק אהבת נפש, על ידי זה מגרש במהירות גדול את הרוח שטות מלבנו ועל ידי זה זוכה ללב נשבר: (קצור לק"מ השלם)

שיחות

חיי נפש לררבי גדליה קניג אות טו – וזהו בחי' ההתקשרות לצדיקים בכלל המובא בדברי רבינו זיע"א, כמבואר בליקו"א סי' קל"ה בהתורה כי אקח מועד שכתב וז"ל ועיקר ההתקשרות הוא אהבה שיאהב את הצדיק אהבה שלימה כמ"ש (בראשית מ"ד) ונפשו קשורה בנפשו ותרגומו חביבא ליה כנפשיה. וכמ"ש (שמואל א' י"ח) ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד (פ"י שפיל לסיפיה דקרא ויאהבו יהונתן כנפשו. המעתיק) ואהבתו את הצדיק יהיה יותר מאהבת נשים וכמ"ש (שמואל ב' א') נפלאה אהבתך לי מאהבת נשים וכו'. וכן מבואר לקמן בסי' קע"ו שכתב וז"ל ע"י שנתקשר להצדיק האמת, והתקשרות היינו אהבת נפש מה שאוהב להצדיק "מאד" ועי"ז נכלל לבו בלב הצדיק וכו' (עיין רמב"ם בפ"ג מהלכות מלכים דין ו"א ו"ו שהמלך (מאן מלכי רבנן. המעתיק) לבו הוא לב כל קהל ישראל). ואם כי באמת הוא כך ממילא, אעפ"כ כמה מעלות טובות ויתרון תועלת יש כשכל קהל ישראל מתקשרים אליו בדיבור ובידיעה כמבואר בדרשות הר"ן בדרוש השמיני ע"ש, (אגב רצוני לבאר כי בתיבת "מאד" שכתב כאן רבינו ז"ל מה שאוהב להצדיק מאד וכו' מרומז בזה מ"ש לעיל בסי' קל"ה שאהבתו את הצדיק יהיה יותר מאהבת נשים. ור"ל כי אהבתו את הצדיק צריך שתהיה אהבה גדולה בבחי' מאוד שהוא בחי' אהבה שלמעלה מהטבע ולמעלה מהזמן (וכמובן ומבואר בליקו"א סי' ז' בהתורה כי מרחמם ינהגם אות וא"ו בסוד מאד ע"ש) שזה בחי' אהבה יותר גדולה מאהבת נשים. כי אהבת נשים הוא בחי' שכחה (כמבואר בליקוטי הלכות ח' חו"מ הלכות ערב הלכה ד' אות י"ד) שהוא בחי' טבע וזמן (כמבואר בליקו"א סי' ז' בהתורה ואלה המשפטים המדברת מאמונה ע"ש בסופו בההשמטות. והעניין כי כל עיקר התקרבותנו להצדיקים הוא בכדי שנלמוד ממעשיהם. וזה ע"י שזוכה כמוהם לבוא לבחי' זיכרון שהוא למעלה מהטבע ולמעלה מהזמן (כמבואר בהתורה ואלה המשפטים הנ"ל) ולא נפול לשכחה. היינו שזוכר תמיד בעלמא דאתי שלא יהיה בדעתנו ח"ו שאין עולם אלא אחד (עיין לקו"א סי' נ"ד בהתורה ויהי מקץ זיכרון אות א'). ולזה צריך שתהיה התקרבותנו להצדיקים בבחי' למעלה מהטבע והזמן בכדי שנהיה כלים מוכנים ללמוד ולקבל ממנו אור הזיכרון שהוא למעלה מהטבע והזמן וכו"ל. ודקדק רבינו בלשונו הזהב וכתב "יותר מאהבת נשים" כי אין לך תאוה שגורמת השכחה ביותר יותר מתאוות נשים כמבואר בליקוטי הלכות הנ"ל ע"ש. ודע כי על כן בא דבר אהבת נפש להצדיק שצריך שתהיה יותר מאהבת נשים דייקא בפסוק זה נפלאה אהבתך לי וגו' שנאמר אחרי הסתלקות יהונתן לחיי העולם הבא. כי אהבת נפש להצדיק היא המביאה לבחי' זיכרון כנ"ל שזה בחי' חיי העולם הבא שהוא למעלה מהטבע והזמן וכו"ל. ודע עוד שזהו סוד משאחז"ל (בבא מציעא דף ל"ג ע"א) במשנה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא, היינו לבחי' זיכרון וכו"ל, ואין להאריך כאן יותר).

תורה קע"ו) אומר הרבי: "צריך האדם למהר מאד לגרש מקרבנו הרוח שטות", כשנכנס באדם רוח שטות עליו לגרש את הרוח מקרבנו; "מה שלבו מלא מרוח שטות הדבוק בו, וזה על-ידי שנתקשר להצדיק האמת", צריך למהר ולהודרו, לא להשאיר הרוח שטות בקרבנו זמן רב! זהו כלל, כשהרבי מצווה להודרו, כמה שיותר מהר, יותר טוב! כמה שיותר מהר לגרש את הרוח שטות, כמה שיותר מהר, יותר טוב. האדם צריך להודרו לגרש מקרבנו הרוח שטות! (חסר ההמשך) (טעם זקנים לשה"ק גליון כד. שיעור משנת תשל"ד)

לקוטי הלכות

אין

הקדמה

בסוטה ג. אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, נראה רוצה לומר שיצאה"ר ויצר טוב נמצאים תמיד, בשני חדרי הלב, והבחירה ביד האדם לשמוע לטוב או לרע, אלא שהרוצה להטמא פותחין לו והבא להטהר צריך התגברות, נמצא כשבוחר ביציה"ר אין הכוונה שעושה מעשה, אלא מניח עצמו שיציה"ר ינהיג אותו, ואזי נכנס בו רוח שטות להחיות אותו, דהיינו להפעיל אותו, כי בלי שום רוח הוא כמת אבל הרוח שבו היא החיות שעל ידה פועל ועושה או טוב או רע, ויש שתי רוחות רוח קודש או רוח שטות. וכשרוח שטות מנהגת אותו הוא שורה עליו כמו על משוגע שכביכול לא שולט במעשיו, כי הוא כסיל שלא חפץ בתבונה אלא בהתגלות לבו. ואזי כל תאוותיו נעשות לו היתר.

על כן אומר רבנו שצריך למהר מאד לגרש את הרוח שטות הזו, שהרי בכל רגע עלול לכל תעלול של שטות. וזה ע"י התקשרות לצדיק אמת שזכה ללבי חלל בקרבי, דהיינו שהמית את היצה"ר הגשמי. ואזי נשאב הרוח שטות מלבו ללב הצדיק הריק. ונראה שאין הכוונה שנעשה בזה תיקון שהרי עדיין היצה"ר בקרבו, אלא שע"י שממהר לגרש את הרוח שטות יש לו נייחא ויכול לחזור בו ולבחור בחיות דקדושה, וכמבואר בגמ' (מנחות כט: ועיי' תורה קיב) שאדם שהניח עצמו שיצה"ר ינהיג אותו א"א לו לחזור בעצמו אלא רק בסיעתא דשמיא ועל כן צריך למהר להתקשר לצדיק אמת שעל ידו יגרש את הרוח שטות וגם יקבל ממנו סיעתא ודעת שלא לחזור לעולתו.

קושיות

א. מה הכוונה רוח שטות ומדוע נקראת רוח? ואיך אפשר לדמות רוח שטות שהוא עניין רוחני ממש לאויר גשמי, שהוא דבר שאפשר לחוש בחוש המישוש? נראה לבאר כי כל דבר שזו יש איזה כח שמוזי אותו, ולאדם יש בחירה מהיכן לקבל חיות שעל ידה יזוז ויפעל, והבחירה היא לחזק את היצה"ט ואזי הרוח הפועלת בו היא רוח קודש מהתורה, או להניח עצמו להגרר אחר היצה"ר ואזי מקבל חיות דסט"א שהוא רוח שטות ושגוען ששורה עליו ומנחה אותו לעשות מעשה שגוען בלא דעת. והיא מנהיגה אותו בשטות. לעומתו הרוח קדושה מנהיג את הנפש להוציא לפועל את כל תכונות הנשמה, כידוע שהרוח מקשר בין נשמה לנפש. נמצא שיש איזה דמיון בין רוח אוירית גשמית לרוח הנהגה, שגם היא איזה כח רוחני שמוזי ומפעיל אותו. גם כנראה כיון שרוח גשמי הוא כח שלא נראה לעין, לכן אליו מדמים את פעולות הרוח הרוחני.

ב. צריך למהר לגרש את הרוח שטות – רוח שטות נראה שהיא לא יצה"ר אלא הרוח חיות שמנהיג אותו אחרי שבוחר לילך אחר יצרו הרע. וצ"ע א"כ מדוע לגרש את הרוח שטות ולא פשוט לטפל בסיבה הראשונה דהיינו להכניע את היצה"ר?

ג. רוח הוא אויר – היתכן? נראה כוונתו שרוח רוחני דומה לרוח גשמי דהיינו לתנועת האויר – בוודאי שזה רוחני וזה גשמי ולא קרב זה אל זה. רק כוונת רבנו שגם לרוח שטות יש תכונה שנמצאת ברוח הגשמית, מה שטבעו לרוץ בבהלה אל מקום ריקן.

ד. שלבו מלא מרוח שטות הדבוק בו – צ"ע מה הכוונה הדבוק בו האם לומר שאע"פ שדבוק בו יוצא בבהלה כשמוצא חלל ריק, או שדבוק בו הוא ביאור למה שאמר שממלא את לבו דהיינו ממלא כל כך עד שדבוק בכל דפנותיו ולא רק כדבר המונח בו. צ"ע לכאורה נראה קצת מיותר זה בודאי א"א לומר. ואולי רוצה לומר שאע"פ שהרוח שטות דבוק באדם ובדרך כלל הוא גם מרגיש בעל בית שהרי נכנס ראשון משננער הוולד לצאת (כ"ד לה, וירושלמי ברכות ג' ה) ואילו יצ"ט מגיע בבר מצווה, אחרי י"ג שנות חזקה שהרוח שטות כבר דבוקה היטב בלב, ועל כן צריך למהר לגרש אותה כי בכל רגע היא עלולה להפיל אותך למעשה שגוען של איזה עברה.

ה. צריך למהר מאד לגרש הרוח שטות – צ"ע לפי המבואר בהמשך הוא לא מגרש את הרוח שטות אלא ע"י שאוהב את הצדיק אהבת נפש נכלל בו וממילא הרוח בוקעת ושוברת את הלב ויוצאת. וצ"ע אולי למהר לגרש הכוונה למהר להיות מקושר באהבה צדיק אמת כדי שע"י מהר יתגרש הרוח שטות מהלב. אבל יותר נ"ל שרבנו רומז בזה שגם המקושר לצדיק צריך לרצות לגרש מהר מלבו את הרוח שטות ולא שנעשה ממילא ע"י שאוהב את הצדיק.

ו. בוקע ושובר – צ"ע האם בוקע הכוונה לשבר קטן שלפני השבר הגדול או בוקע הכוונה שבוקע לחוץ דא"כ הל"ל שובר ובוקע.

ז. בוקע ושובר במהירות ובבהלה – הלשון הזה חוזר בתחילת התורה ובסופה, וצ"ע מוסיף לשון "בהלה"?

ח. התקשרות היא אהבת נפש – צ"ע האם יש אהבה שהיא לא אהבת נפש – האם כוונתו לאהבה מופלגת, או שאהבת נפש הכוונה להבדיל ממה שהגוף אוהב את התאוות? עיי' תורה קלה שיהיה אהבה את הצדיק אהבה שלמה, כמו שכתוב (בראשית מ"ד): "ונפשו קשורה בנפשו", ותרגומו: "חביבא לה בנפשה", וכמו שכתוב (שמואל א' י"ח): "ונפשו יהונתן נקשרה בנפש דוד" ואהבתו את הצדיק יהיה יותר מאהבת נשים, כמו שכתוב (שמואל ב' א): "נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים". מבואר שאהבת נפש הכוונה שהיא נפש אוהבת נפש להבדיל מגוף שאוהב גוף שהיא אהבת נשים.

ט. מה שאוהב להצדיק – צ"ע מדוע לא אומר אוהב את הצדיק, וכמו שאמר בתורה קלה? ואם לא רוצה לרבות את הטפל לצדיק, צ"ע מה החילוק כאן משם?

י. וע"כ כשנכלל לבו בלב הצדיק וכו' – לשון התורה משמע שהכל תלוי בו, ע"י שאוהב את הצדיק אהבת נפש, וצ"ע לפי המשל שזה כמו כלי קטן שמכניסים לכלי גדול. נמצא שזה תלוי בצדיק שיכניס אותו בלבו. וצ"ע שכמים הפנים לפנים ומי שאוהב את הצדיק גם הצדיק מחזיר לו אהבה ונכנס ללבו יותר מאחר, ראה שיש ק"י מי שהצדיק אפוי בלבו הוא אפוי בלב הצדיק.

² שיה שרפי קודש – חלק ב אות קב – אמר: "יש לי שלשה פתות חסידים: פתה אחת הפאה לחטף שירים; פתה אחת הפאה לשמע תורה וכתה אחת האפוייה בלב". ופנה רבנו למהר"ת ולרבי נפתלי ואמר להם: "רוצה אני, שאתם תהיו מהפתה הזאת, שאפויים בלבי". איך האב דר"י פתות חסידים, לא פתה וואס קומט חאפין שירים, און לא פתה וואס קומען הערן תורה, און לא פתה וואס זיינען איינגיבאקן ביי מיר אין הארצן און וויל איר זאלט זיין פון די וואס זיינען איינגיבאקן ביי מיר אין הארצן ואמרו אנשי שלומנו על זה, בכדי להיות אפוי בלב רבנו צריך רבנו להיות אפוי בלב של המקרב.

יא. המשל שלמד ממנו רבנו וכתב שהוא מהמחקרים מבואר בספר הברית ושם מוכיח זאת מבלי קטן שנמצא בתוך כלי גדול, ושואבים את האויר מהכלי הגדול, ואזי האויר שבכלי הקטן מטבעו להמשך למקום ריק הוא שובר את הכלי שלו ויוצא אל הכלי הגדול. וצ"ע הרי מחוץ לכלי הגדול יש גם אויר ומדוע הוא לא שובר את הכלי הגדול ופורץ לתוכו? וכנראה שהכלי הגדול הוא זכוכית עבה וחזקה ואילו הכלי הקטן הוא זכוכית דקה. הכי נמי בנמשל, הלב של הצדיק חזק והלב שלנו חלש.

יב. צ"ע מה גורם לטבע הזה של האויר לברוח בבהלה למקום ריק? המחקרים מבארים שהאויר הוא גו שטבעו להתפשט יותר, אעפ"כ הוא דחוס בגלל משקל האויר שמעלינו שלוחץ עליו, (כעין שמצינו במים שככל שצולל עמוק יותר יש עליו לחץ גדול יותר של המים) וכשהאויר בתוך כלי סגור אע"פ שלא הוכנס לשם בלחץ, הוא דחוס בלחץ הסביבתי שהיה בחוץ בשעה שסגרו אותו. ע"כ אע"פ שנדמה שהוא לא דחוס כלל באמת הוא דחוס, וברגע שחוץ לכלי שלו אין אויר אזי הוא לוחץ כפי הלחץ שיש בו ושובר את הכלי אם הכלי לא חזק מדאי. ובאמת אם נעשה את הנסיון הזה על הר גבוה מאד ששם הלחץ אויר חלש בהרבה יותר, אזי הוא ישבור את הכלי שלו רק אם הכלי היה חלש מאד.

יג. לב נשבר בגלל הרוח שטות שמיהר לצאת ממנו – וצ"ע האם הכוונה לבחי' של ריקנות שגורמת לב נשבר או הכוונה לשבירה ממש? מהדוגמא שמביא ספר הברית לטבע הזה מבואר שהלב נשבר רק כשהוא לב אבן, אבל כשהוא לב בשר הוא רק נמתח ולא נשבר ע"ש. ואולי במצב כזה באמת נעשה רק הרגשת ריקנות ולא לב נשבר ממש/י.

יד. רוח שטות – צ"ע האם רוח פירוש הנהגה של שטות. הפך האיש אשר רוח בו, שמנהיג ברוח אלקים בחכמה דעת ותבונה כמבואר בתורה עב תנינא/י. או שבאמת רוח שטות היא לא הנהגה, אלא שעושה עצמו שוטה שלא מנהיג עצמו אלא נגרר אחר תאוותיו. עיין ברכות סא:י"ו רשע יצר הרע שופטו ופרש"י שנואם ואומר לו שלא לפחד מה', משמע שיצדק מנהיג אותו, והוא עושה עצמו שוטה ונותן לו להנהיג אותו. אבל א"כ אינו דומה לרוח אוירית שהיא מזיזה דברים ולא רק מניחה עצמה שזיזו אותה. עין תורה א' ושיש"ק א י"ו/ו שרוח שטות הוא רוח שגוען ששורה על האדם וגורם לו לעשות מעשה שגוען כמו אדם שלא שולט בעצמו, ורבנו אומר שם שאעפ"כ יש לו בחירה.

טו. צ"ע אע"פ שלב הצדיק חלל בקרבו מרוח שטות, אבל הרי הוא איש אשר רוח בו, מלא ברוח דעת ותבונה עד שבעצמו נקרא רוחא וכמבואר בתורה י' אות ה'י"א, וא"כ לפי מה שאמר שרוח זה אויר, מדוע דוחק הרוח

¹ ולענין שלנו יש לדון בזה מה יותר טוב לב נשבר או ריקנות. האם ככל שאדם פחות מתוקן (לב אבן) כך יותר מרגיש לב נשבר ע"י הצדיק כי בא עם יותר שפלות, מרוב עוונות. או להפך מי שיש לו לב בשר הוא שבא עם יותר שפלות כי הגאוה היא מרוב הרוח שטות. ומרגיש ריקנות כי הרוח שטות שבו נעשית דלילה שהרי גדל הנפח של הלב כנ"ל במשל משלחופית. ועי"ו מתגבר יצרו הטוב להכניע את הרוח שטות הוזה והכל מכח הצדיק כנ"ל.

¹ תורה עב תנינא – כי יש בחינת רוח בכל אחד ואחד, והמנהיג האמתי של כל ישראל, דהינו בחינת משה הוא בחינת רוח הכולל, בחינת (במדבר כ"ז): "איש אשר רוח בו", ופרש רש"י: "שיודע להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד". כי המנהיג האמתי הוא בחינת רוח הכולל, שיודע להלך נגד כל רוח ורוח, כי כלם מקבלים ממנו. כי הוא בחינת רוח הכולל, בחינת (יחזקאל ל"ז): "כזה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח". ורוח הזה הוא בחינת רוח אלקים, שהוא בעצמו בחינת המחין, בבחינת (שמות ל"א): "ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה", דהינו בחינת המחין, שהם בחינת מלאכת בנין בית המקדש כנ"ל. וכל אחד לפי בחינת הרוח אלקים שיש בו שהוא בחינת רוח הקדש, רוח נבואה, כמו כן הוא זוכה לחדש בתורה, כי זה הרוח אלקים, הוא שורה על פני התורה, בבחינת (בראשית א'): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", הינו על פני התורה שנקראת מים, כמו שד"ר רבותינו, וזכרונם לברכה (ב). על פן על ידי הרוח אלקים הזה זוכין לחדש בתורה, כי הרוח אלקים שורה על פני התורה כנ"ל. על פן על ידי המנהיג האמתי שהוא בחינת משה, בחינת דעת הכולל, בחינת רוח הכולל, שעל ידו מתנוצץ מחו של כל אחד, שהוא בעצמו בחינת רוח אלקים שממשיך לכל אחד, כי הרוח אלקים הוא בעצמו המחין כנ"ל. על פן על ידי זה נמשך לכל אחד חדושין דאורייתא, כי החדושין דאורייתא הם על ידי בחינת הרוח אלקים, שהוא שורה על פני התורה כנ"ל, שהוא בעצמו בחינת המחין, שכל זה נמשך מהמנהיג, בחינת משה, שהוא דעת הכולל, רוח הכולל כנ"ל: אבל זה המנהיג צריך שיהיה פרוש גדול בקדשה גדולה, ואז דוקא הוא יכול להיות מנהיג ישראל. כי על ידי פרישותו וקדשתו הגדולה, הוא יכול לחזות ולהסתפל בכל אחד מישראל, ולחלק הגדלה לכל אחד על ידי ההסתפלות לבד, בבחינת: "ואתה תחזה כנ"ל, כי ההסתפלות הזאת היא תלויה בקדשה ופרישות גדול.

² ברכות דף סא: – תניא רבי יוסי הגלילי אומר צדיקים יצר טוב שופטן שנאמר ולבי חלל בקרבי (יצר הרע הרי הוא כמת בקרבי, שיש בידי לבופו). רשעים יצר רע שופטן שנאמר נאם פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד עיניו (אמר דוד בקרב לבי יש, ואומר אני שהפשע נואם לרשע, כלומר שהיצר הרע אומר לרשע אל יהא פחד אלהים לנגד עיניך, אלמא יצר הרע שופטו, עד שמרחיקו שאינו מתפחד מיצרו) – מרש"י משמע ששופטן הפירוש מנהיג אותם ועיין מהרש"א ששופטן כפשוטו ע"ש.

¹ עיין לק"ה (נטילת ידים ו', ל"ז) הובא בשיח שרפי קודש ח"א אות יז – מי שנכשל ונפל להרוח שטות יש לו עדין בחירה, כמו שאמר אדמו"ר זכרוננו לברכה לאחד, שהוא זכרוננו לברכה בעצמו אמר לו שיש לו שגוען וכו', ואחר כך אמר לו, אם אתה רוצה אין אתה משגוע... והבן זה מאד, כי גם המשגע ממש כשמכין אותו היטב, מכרח להשליך השגוען מחמת יראה. כי זה רואין בחוש, שיש בני אדם שרואין מהם כמה מיני שגוען ממש שהוא רוח שטות ממש, ואף על פי כן אינם משגעים לגמרי. (שם הלכות

¹ תורה י' אות ו' והו' והעצה היעוצה (לבטל) ולבעל) הגאון, שהיא העבודה ורה, כמו שקתוב (משלי ט"ז): "תועבת ה' כל גבה לב" (כמו שד"ר רבותינו, וזכרונם לברכה טו"ה ד'), העקר הוא על ידי התקרבות לצדיקים, כמובא בתקונים (תקן כא מ"ח): 'בתרועה דאיהו רוחא, אתעביר אל אחר' וצדיק הוא בחינת רוחא, כמו שקתוב (במדבר כ"ז): "איש אשר רוח בו", ועל ידו נכנע רוח גבוה, אל אחר, ונעשה מאחר, אחד, כי הוא קוצץ דאות ד' (תקן כא ב"ה): 'שממנו ארבע רוחות, כמו שקתוב (יחזקאל ל"ז): "כזה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח". וזה לשון תרועה, לשון (תהלים ה): "תרעם בשבט ברזל" (תקן י"ח ותקן כ"א), כי הוא משבר רוח גבוה, אל אחר, כפירות:

שטות לצאת אליו הרי אינו ריק מרוח. וצ"ל שאינו דומה הרוח שטות לרוח שבלב הצדיק ואינו ממינו כלל. ועל כן רק הרוח שטות יש לו תכונה האויר, לרוץ למקום ריקן מאויר, אבל לרוח שבלב הצדיק אין תכונה זו. כי היא רוח קודש רוח נבואה ודעת שעל ידה שולט בעצמו ולא רוח שגוען שהיא רוח סערה, (הדומה מאד לרוח סערה גשמי) שמוליכה אותו כמשוגע לשטות ועבירה. על כן לב הצדיק אע"פ שמלא רוח דקדושה, נקרא ריקן ביחס לרוח השטות שבלב שלנו.

טז. כיון שמצא מקום ריק נתגרש בבהלה לשם הרוח שטות – מסתבר שאין הכוונה שכיון שנתגרש מלבו הרוח שטות, נתגרש לבלי שוב, אלא שמועיל רק לאיזה זמן, שהרי לא הרג את היצה"ר. וצ"ע כמה זמן זה מחזיק? והאם רק כשנמצא סמוך לצדיק או כל זמן שאוהב אותו אהבת נפש גם כשאינו אצלו.

יז. על ידי מהירות ובהלות הרוח שטות לצאת כנ"ל, וע"כ לא מצא לפי שעה מקום לצאת – צ"ע משמע שאם היה הרוח יוצא בנחת לא היה שובר את הלב. וצ"ע לפי המשל לכלי קטן בתוך כלי גדול, גם כשמרוקנים את הכלי הגדול לאט לאט לבסוף ישבר הכלי הקטן מלחץ האויר שבתוכו לצאת אל הכלי הגדול הריק.

יח. וע"כ ע"י שמגרש במהירות הרוח שטות מקרבו עי"ז יש לו לב נשבר. – צ"ע לפי המשל של הכלי הקטן הסגור בכלי גדול, לא המהירות גורמת אלא החלל הפנוי שבכלי הגדול.

עד כאן ההקדמה

תורה קעו י"ח

היסוד שעליו מדבר רבנו הוא שאדם תחילה מטבעו לבו מלא רוח שטות שמנהיג אותו לתאוות והבלי עוה"ז. וכן אמרו חז"ל באבות ד' ב"ט^ט הוי רץ למצווה ובורח מן העבירה. נמצא שבן עזאי בסתם פונה לאדם שנמצא בעבירה ורחוק מן המצווה^י, כי זו המציאות בדרך כלל, עד שמתקרב לצדיק שלבו חלל בקרבו, ובכוחו מתגבר ומפנה את הלב מהרוח שטות, ומקבל דעת להתגבר על יצרו עד שנעשה לבו חלל בקרבו.

צריך האדם למהר^{יא} מאד לגרש מקרבו הרוח שטות^{יב}, דהיינו מה שלבו מלא מרוח שטות רוח שגוען הדבוק^{יג} בו, ומנהיג אותו לעבירות, כמו שאמרו חז"ל (סוטה ג.)^{יד} אין אדם עובר עבירה

^ט לא ידוע מתי והיכן נאסרה תורה זו

^ט **משנה מסכת אבות פרק ד (ב) בן עזאי אומר, הוי רץ למצווה קלה (בבבמורה) ובורח מן העבירה. שמיצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה. ששכר מצוה, מצוה. ושכר עבירה, עבירה:**

^י **כך שמעתי מהריצ"ח לדקדק.**

^{יא} **צריך למהר לגרש – ובסוף התורה אומר שבגלל המהירות על כן נשבר הלב. וצ"ע שלפי המשל שמבאר את העניין, לכאורה המהירות לא תלויה בו, אלא רק עד כמה שהלב של הצדיק פנוי מרוח שטות, כך ממחר הרוח שטות של אנשיו לצאת במהירות אלא לבו.**

^{יב} **רוח שטות – עיין תורה א' בביאור הרב"ח, שע"י רוח שטות נעשה משוגע וע"י מקלות ושמות מכניעים את היצה"ר ומגרשים מהאדם את השגוען והרוח שטות. ועיין בלק"ע ת"ת ד' הוסיף על לשון תורה א' שגוען ורוח שטות שנדבק באדם ע"י עוונותיו. ובתורה יט רוח סערה היינו רוח שטות אשת כסילות. ותורה כז רוח שטות היינו רוח זנות. ותורה לח רוח שטות הפך הבושה והמוחק. ותורה נד המדמה העבור הוא רוח רעה רוח שטות הפך הרוח טובה רוח נבואה, נכנע ומתבטל ע"י שמחה. ותורה עב רוח שטות הוא חכם גדול מכל העולם ואע"פ הוא רוח שטות. ותורה עז רוח שטות היא חיות שמקבל מהמלך כסיל, הפך רוח הקדש שמקבל מהתורה. ותורה קטו רוח שטות הפך הדעת. ותורה קמו. ותורה קנו. ותורה ז תנינא את ג'. ותורה ח' תנינא את ב'. ושיחות הר"ן סו. ושיש"ק א יז מי שנכשל ונפל לרוח שטות עדיין יש לו בחירה כמו שלמשוגע יש בחירה.**

^{יג} **הדבוק בלבו – וכן בסוף התורה חוזר שהרוח שטות דבוק בלבו. וצ"ע מה רוצה לומר בזה? ואיך רוח יכול להיות דבוק. וגם לפי המשל שמבאר את העניין זה לא שייך. ולשון התורה כאן קצת נראה כוונתו שדבוק רוצה לומר ממלא את הלב, דהיינו שאינו דבר המונח בלבו אלא שממלא את כל לבו עד שדבוק בכל דפנותיו. אבל אולי הכוונה שאע"פ שדבוק בו דהיינו שאפילו מי שכבר הורגל הרבה לילך אחר הרו שטות שבו יכול לגרשו ע"י שנכלל בצדיק האמת ששואב ממנו אותו.**

^{יד} **סוטה דף ג. ריש לקיש אמר אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות שנא' (במדבר ה' יב) איש איש כי תשטה אשתו תשטה כתיב. (לשון שטות, לרמוז שמתוך שטות באה לעבירה זו)**

אלא אם כן נכנס בו רוח שטות/טו. דהיינו שהוא מניח עצמו להיות מונהג ע"י יצה"ר המסית ומדיח לכל שטות של עוה"ז ותאוותיו הרעות כמ"ש בברכות סא: רשעים יצה"ר שופטן דהיינו מושל ומנהיג אותם/טו. כי רוח הפירוש כח הנהגה, כמ"ש איש אשר רוח בו, להנהיג. ואדם צריך לבחור להיות מונהג ע"י יצה"ט שמנהיג אותו ברוח של דעת וחיבור אליו ית' להמליכו ולעשות רצונו. וצריך למהר מאד להתקרב לצדיק בכוונה זו שמהר מאד יצא ממנו הרוח שטות, כי בכל רגע הוא בסכנה לעשות מעשה שגעון של איזה עבירה.

וזה דהיינו לגרש מהר את הרוח שטות מקרבו, זה נעשה ע"י שנתקשר להצדיק האמת, שזכה להרוג את יצרו הרע הגשמי (כמבואר בתורה עב).

והתקשרות היינו אהבת נפש דהיינו נפש אהבת נפש בהפלגה גדולה [י] **מה שאוהב להצדיק מאד**, כמבואר גם לעיל בתורה קלה/טו שמקושר לצדיק באהבה שלמה כמ"ש/טו "נפשו קשורה בנפשו" ותרגומו חביבא ליה כנפשה. **ועל ידי זה** ההתקשרות כנ"ל **נכלל לבו בלב הצדיק** כמשל כלי קטן הסגור בכלי גדול.

ולפי שלבו מלא מרוח שטות, והרוח הוא האויר, רוצה לומר שרוח שטות הרוחני הנ"ל יש לו תכונות של אויר גשמי, **וטבע האויר לבקש לו מקום פנוי לצאת שם, כמבואר אצל המחקרים** [כ] /כ"א, **וכשמוצא האויר מקום פנוי לצאת שם, הוא בוקע/כב** ושובר במהירות ובבהלה, כגון כלי קטן סגור ויש בו אויר, שמכניסים לתוך כלי יותר גדול ושואבים את האויר מהכלי הגדול, אזי נשבר הכלי הקטן מכח האויר שבו הדוחק לצאת אל הכלי הריקן מאויר. **וע"כ** – ועל כן לפי הכלל הנ"ל שתכונת האויר הגשמי

^{טו} **רוח שטות** – עיין מתיבתא סוטה ג. ילקוט ביאורים שם עמ' טו – רוח שטות הפירוש כפשוטו שיוצא מדעתו המיושבת ומתלבשת בו רוח שגעון ואינו מונהג בצורה שכלית והוסיף שם בהערה ד' – ומכל מקום בודאי שאין זה פוטרו מעונש כדין שוטה מכיון שעדיין הבחירה בידו ולא נחשב שוטה בזה, ראה אגרות משה (אה"ע"ז סי' קב ענף ב, י"ד ח"ב סי' נט). והגר"י סלנטר באגרת המוסר כתב שרוח שטות זו היא במה שאינו חושב אחריתו ומעור עיני שכלו, עיין שם בארוכה. וראה בישומח משה (פר' כי תבוא) שהביא שהקדמונים הקשו כיצד יתכן שאדם יחטא, אם מאמין הוא שבכל רגע הקב"ה רואה במעשיו, ואם חושב חלילה שאינו רואהו יתכן שהינו כופר בעיקר, וכאשר יפקדנו הקב"ה בקושיא זו אין בידו להשיב, אם לא שישב במאמר זה שאין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, ועל שוטה אין קושיא. וראה עוד במהר"ל שכתב כי אצל השכל לא תמצא חטא וכו', וכן שלמה קרא הרשע כסיל בכל ספר קהלת. וכתב השל"ה (מס' יומא) חכמה במילוי 'חית' 'כף' 'מס' 'הי' עולה כמנין תרי"ג, רמז לדבר איזהו חכם הרואה את הנולד (תמיד לב), דהיינו מילוי הנזכר, שרק בחכמה תיתכן שמירת תרי"ג מצוות, מה שאין כן מתוך רוח שטות שמביאה לידי עבירה. **ובבעל שם טוב** (פר' בראשית) פירש בזה מאמר חז"ל איזהו שוטה המאבד 'מה' שנותנים לו, דהיינו שעל ידי חטאיו מאבד את הצלם 'אדם' שהוא בגימטריא 'מה', ונקרא בכך שוטה כיון שאיבד ענין זה מחמת שטות, כי אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. וכתב ברמתים צופים (תנדב"א פ"ה) שעיקר היצר הרע בא על ענין זה לסמא את העיניים השכליות, ולכך נקרא שמו ס"מ מלשון סמיות עינים דהיינו עיני השכל והנהגה בשו"ע (או"ח סימן ד' סעי' יח) נתבאר עונש המזלזל בנטילת ידיים במקומות שצריך ליטול, שאם תלמיד חכם הוא משכח לימודו, ואם עם הארץ הוא יוצא מדעתו, וכתב המשנה ברורה (שם סקמ"ז) בשם האליה רבה שהכוונה בזה למבואר בסוגיין שדבר זה יביאנו לרוח שטות והיא תביאנו לידי עבירה).

^{טז} **כך פירש העיין יעקב על ברכות סא:** בעיין יעקב, וכך משמעות פרש"י.

^{י"ז} עיין לעיל תורה קלה

^{יח} **תורה קלה** – והסימן על זה אם הוא מקושר להצדיק, הוא אם יש לו שפלות, כי טבע הקטנות שיתפטר לפני גדלות כנ"ל. ועקר ההתקשרות היא אהבה, שיאהב את הצדיק אהבה שלמה, כמו שפתיב (בראשית מ"ד): "נפשו קשורה בנפשו", ותרגומו: 'חביבא ליה כנפשה', וכמו שפתיב (שמואל א י"ח): "נפשו יהונתן נקשרה בנפשו דוד". ואהבתו את הצדיק יהיה יותר מאהבת נשים, כמו שפתיב (שמואל ב א): "נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים".

^{טט} **כמבואר בתחילת פרשת ויגש בראשית** פרק מד שיהודה אמר ליוסף שנפשו של יעקב קשורה בנפשו של בנימין, דהיינו שכל כך אוהב אותו עד שאם האחים לא יחזרו אליו עם בנימין, ימות אביו מרוב צער.

^כ ספר הברית ח"א נאמר ו' פ"ז

^{כא} **ספר הברית** – חלק א מאמר ז דעת רוח – פרק ו – הרוח טבעו להיות מרדף רקים תמיד אם ירגיש איזה מקום אשר בכל גבולו סביב או איזה כלים אשר סביב שחו עליו כי פנה משם האויר החיצוני, תיכף ידחק הוא את עצמו לכנוס לשם ברוב כח התפשטותו למען הרחיב את גבולו, ויהי בנסוע האויר לשם ידחק בכל אשר יפגע מן הגופים המעכבים את דרכו ומעתיק אותם ממקומן. **ולבעבור נסות הדבר** תקח שלחופית בלתי נפוחה אשר פיה קשורה היטב ותשים אותה בתוך כלי זכוכית גדולה ועגולה ותוריק את האויר מן כלי הזכוכית ע"י (לופט פומפי) והיו עיניך רואות כי כאשר הוחל האויר לפנות ולצאת מן הזכוכית מתחלת השלחופית להיות עולה מאליה ומתחלת להנפח לאט לאט עד שתהיה כולה נפוחה בכלות כל האויר מן הזכוכית ומתחלה יפה ברגע אשר כל רוחו יוציא. ואחרי כן אם נפתח פתח קטן שיכנס האויר מבחוץ אל הזכוכית אז מתחלת השלחופית להיות הולך וחסר ותרד פלאים עד שתהיה כבראשונה, וזה לך האות כי מעט האויר אשר היה בתחלה סגור ומסוגר בין קמטי השלחופית כמחבא רוח היה נלחץ לקרב ולצמצם חלקיו, כי אם ירצה להתפשט עצמו, הלא נצרך היה לדחוק חלקי האויר אשר חוצה לו סביב השלחופית, ואין בכחו על זאת. אמנם בתת לו מקום פנוי וריק מן האויר החיצוני אזי מרחיב את גבולו מעצמו ועולה בעבור כח ההתפשטות אשר בו ובעלייתו מגביה שפלים הם דופני השלחופית והכתלים: **ואתן לך** אות אחר על זה, אם תתן כלי קטנה של זכוכית מרובע או משולש אשר פיה סתומה ותחומה בתוך כלי זכוכית גדולה ועגולה ותוריק את האויר מן הגדולה ע"י (לופט פומפי) אזי תיכף תשבר ותבקע כלי הקטנה מכח דחיקת התפשטות האויר אשר בתוך הקטנה לדופניה לצאת ולמלאות הכלי הגדולה באויר.

^{כב} **בוקע ושובר** – נראה הכוונה שבוקע סדק קטן ונכנס בו ושובר פתח גדול

הנ"ל, יש גם ברוח שטות הרוחני, נמצא **כשנכלל** ונכנס **לבו** המלא רוח שטות, **בלב הצדיק**, כמשל כלי בתוך כלי, **ולב הצדיק הוא חלל בבחי' ולבי חלל בקרבי (תהלים קט)**^{כ"ו} שאמר דוד המלך על עצמו/כ"ו. פשוטו של מקרא שלבי נהרג מרוב צרותי, ובגמ'^{כ"ז} נחלקו בזה י"א כנ"ל וי"א שלא שלט בו יצה"ר, ופרש"י/כ"ו שדרשו חלל לשון מת כמ"ש (דברים כא א) "כי ימצא חלל". ובתורה עב/כ"ו ביאר רבנו שהכוונה שהרג את היצה"ר גשמי, דהיינו שלא היה לו יצה"ר לתאוות הבא מעכירות הדמים, אלא רק יצה"ר מלאך קדוש המטעה בהמתקת הדינים ודחיקת השעה. ועל צדיק אמת כזה מדבר כאן רבנו, שזכה להרוג את יצרו הגשמי, ואזי לבו חלל בקרבו תרתי משמע, שיצרו הרע נעשה חלל מת, והוא חלל ריק מרוח שטות. ואזי כשנכלל לב אנשיו בלבו הוא כמשל כלי קטן הנכנס לתוך כלי גדול ריקן, **וע"כ האויר של הרוח שטות הדבוק בלבו של איש מאנשי הצדיק שלבו מלא מזה האויר, הוא בוקע ושובר לבו בבהלה ובורח לחוץ, מחמת שמצא מקום פנוי בלב הצדיק**, כי כנ"ל ע"י ההתקשרות לצדיק נכלל לבו בלב הצדיק כמשל הכלי הקטן בתוך הכלי הגדול הנ"ל, וכיון שהכלי הגדול חלל וריקן מאויר, נשבר הלב דהיינו הכלי הקטן מכח הרוח שטות שבו הדוחק לצאת אל הכלי הגדול הריקן דהיינו אל חלל הלב של הצדיק.

וע"כ כנ"ל על ידי שמגרש/כ"ח במהירות הרוח שטות מקרבו, עי"ז יש לו לב נשבר^{כ"ט}/ל, כי נשבר לבו על ידי מהירות ובהלות הרוח שטות לצאת אל הלב החלל של הצדיק כנ"ל, וע"כ בגלל המהירות והבהלה של הרוח לצאת אל המקום הריק, לא מצא לפי שעה/ל"א מקום אחר ריקן מאויר

^{כ"י} תהילים פרק קט (כא) וְאֵתָהּ יְהוָה אֲדֹנָי עֲשֵׂה אֵתִי לְמַעַן שְׁמֹךְ כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ הַצִּילֵנִי: (כב) פִּי עָנִי וְאֶבְיֹן אֲנִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי:

רד"ק (כב) כי עני ואביון אנכי ולבי חלל, חציו קמ"ץ וחציו פת"ח, והוא פעל עבר והוא בודד. כלומר, לבי נהרג בקרבי מרוב צרותי:

^{כ"ד} עיין תורה ו אות ב, ותורה מט כמה פעמים, ותורה עב, ותורה קלח, ותורה קעו, ותורה א תנינא, ועיין אבות דרבי נתן לג ג' שליבי חלל בקרבי הפירוש שניטל ממנו היצר הרע ונתן לו יצר טוב במקומו. ובירושלמי (ברכות ט ה וסוטה ה ה) שאברהם עשה את היצה"ר לטוב אבל דוד לא יכול עמוד בו והרגו בלבבו, מאי טעמא וליבי חלל בקרבי.

^{כ"ה} בבא בתרא דף יז. שלשה לא שלט בהן יצר הרע אלו הן אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל כל ויש אומרים אף דוד דכתיב ולבי חלל בקרבי ואידך צעריה הוא דקא מדבר.

^{כ"ו} עבודה זרה דף ד: – דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי לא דוד ראוי לאותו מעשה ולא ישראל ראוי לאותו מעשה לא דוד ראוי לאותו מעשה דכתיב "ולבי חלל בקרבי" ולא ישראל ראוי לאותו מעשה דכתיב מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים אלא למה עשו ודף ה. לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד ואם חטאו צבור אומרים (לו כלך) ולהו לכו אצל צבור.

^{כ"ז} פרש"י על ברכות סא: בעין יעקב.

^{כ"ח} תורה עב – וּבִזְהָרָה פָּנֵם דָּוִד בָּבַת שְׁבַע, כִּי בְּוֹדָי חֲלִילָה לֹמֵר, שְׂדוֹד חֲטָא בְּגִשְׁמִיּוֹת מִחֲמַת תְּאֵוָה, חֶסֶד וְשִׁלּוּם, כִּי כָּבֵד אֲמֹר דָּוִד בְּעַצְמוֹ, "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי" (תהלים ק"ט). שְׂהָרַג כָּבֵד אֶת הַיֵּצֶר הָרַע הַגִּשְׁמִי בְּתַכְלִית, וְהַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבְּחָלֶל הַשְּׂמָאֵלִי. וְאֵף שְׂאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (שֵׁבַת נ"ו): "כֹּל הָאוֹמֵר דָּוִד חֲטָא אֵינּוּ אֶלָּא טוֹעֵה וְכוּ', אֵף עַל פִּי כּוֹן, אֶפְלוּ זֶה הַפֶּגֶם הַקָּטָן וְהַחֲטָא קָל שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּמוֹכָא, גַּם זֶה בְּוֹדָי לֹא הָיָה, חֶסֶד וְשִׁלּוּם, מִחֲמַת תְּאֵוָה, מִחֲמַת עֲכִירַת הַדְּמִים, חֶסֶד וְשִׁלּוּם, שֶׁמִּשָּׁם בָּא תְּאֵוָה זֶה שֶׁל נְאוּף. רַק הַפֶּגֶם שֶׁלֹּו הָיָה לְמַעַלָּה בְּגִבּוֹרוֹת, שֶׁלֹּא הַמְתִּיק הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁלְּמַעַלָּה, הֵינּוּ הַגִּבּוֹרוֹת וְהַדְּיָנִים. וְגַם זֶה הָיָה בְּדַקּוֹת גְּדוֹל, כִּי רְאוּיָה הָיְתָה בַת שְׁבַע לְדָוִד וְכוּ'. וְזֶה שְׂנֵאָמֵר בְּדוֹד (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כ"ב): "לֹא תִבְנֶה בֵּית לְשִׁמִּי כִּי דְמִים רַבִּים שִׁפְכְּתָ", הֵינּוּ שֶׁלֹּא הַמְתִּיק הַגִּבּוֹרוֹת, עַל פֶּן לֹא זָכָה לְבָנוֹת הַבַּיִת. וְאֵף שֶׁמִּלְחַמַּת ה' נִלְחַם, עִם כָּל זֶה לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, בְּתַכְלִית הַמַּעַלָּה, בְּמִקּוֹם שֶׁצָּרִיף הַחֲכָלֶל, הֵינּוּ בְּאֵין סוּף, שֶׁם בְּלוֹ טוֹב, וְצָרִיף לְהַיּוֹת רַק טוֹב בְּלִי שׁוּם דְּיָנִים כְּלָל:

^{כ"ח} צ"ע לשון מגרש משמע שהמקורב לצדיק מגרש ולפי מה שנתבאר לעיל זה נעשה ממילא ע"י שמתקשר לצדיק באהבה ונכלל בו. וצ"ע אולי רבנו רומז בזה שגם המקורש לצדיק צריך לרצות לגרש מלבו את הרוח שטות ולא נעשה ממילא ע"י שאוהב את הצדיק.

^{כ"ט} לשה"כ תהלים נא יט

^ל תהילים פרק נא (יח) כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֵתָנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה: (יט) זָבַחֵי אֱלֹהִים רִיחַ נְשִׁבָרָה לֵב נְשִׁבָר וְנִדְבָה אֱלֹהִים לֹא תִבְוָה:

^ל פירוש החסיד יעבץ – זבחי. בקרבן היו ב' דברים יחד, הא' הבשר הנתן לאש לאכלה, והד' הנורק על גבי המזבח, כמ"ש (במדבר כ"ח) את קרבני לחמי לאש, ולזה אמר ר"א שהקרבנות כופר מן הפגיעה, כאומר (שמות ד') נלכה וגו' פן יפגענו גו', הב' שהמקריב היה מכניע ורוחו ונפשו אל האלהים, והיה הקרבן לסימן שהוא היה חייב במשפטיו, על כן אמר, רבש"ע, החלק שלך מן הקרבן הוא רוח נשברה, כי אתה צוית להקריבו לשמן, והעיקר אשר בו תחפוץ הוא לב נשבר ונדכה, ולבי נשבר בקרבי, יחשב לפניך כאלו הקרבתני קרבן, ואמר לב נשבר ונדכה לומר, כי לקרבן הלב יתרון על קרבן הבהמה, כי הקב"ה מבזה אותו כשהוא נשבר, שנאמר (ויקרא כ"ב) עורת או שבור גו' לא תקריבו גו':

ועיין תיקון כד דף סט: – ועוד יש לדרוש בענין האגוז, כי לבא הוא אגוז הלכ הוא דומה לאגוז שיש בו קליפות מלד הילך הרע, ומאן דתבר קליפה דיליה דאיהו יצר הרע ומי שמשכר את קליפות הלכ שהוא הילך הרע על ידי שמשכר את רוחו וזכ בתשובה על עונותיו, עליה איתמר עליו נאמר "זבחי אלהים רוח נשברה", שהתשובה תשובה כזבחי אלהים, על ידי לב נשבר ונדכה אז אלהים לא תבזה את לבו הנשבר ותשובתו ונסות לבא דהוא שלים בקליפין דיליה ולא איתבר אכל נסות הלכ שהוא שלם בקליפות שלו ולא נשכר, ואינו עוסק בתשובה לטוב לבו ולהתחזק על עונותיו, אז עליה איתמר עליו נאמר תועבת יהוה כל גבה לב כי הגאווה נקראת תועבה, ושכינתא לא שריא עליה ואין השכינה שורה עליו, כי אין הקב"ה משרה שכניתו רק על עניו וספל רוח, ואמר ומספרא דקליפין ומלד הקליפות, ור"ל מי שלא שיכר את הקליפות שנלכו, איתקריאו בני נשוא ערלי לב נקראים בני אדם ערלי לב, כעין מי שלא נמול עקרא ערל בשר. (מכילתא)

^{לא} לא מצא לפי שעה מקום לצאת – צ"ע כוונתו בזה, ונראה שרוצה לבאר מדוע הלב שנשבר כיון שהאויר יוצא מהר כי אין לו מקום אחר לצאת.

לצאת אליו, וע"כ נשבר הלב ע"י הרוח שטות שבו שדוחק לצאת, אל מקום ריק וחלל מרוח שטות שמצא אצל הצדיק:

על כן כשמתקרב לצדיק האמת שלבו חלל בקרבו מכל תאוות עוה"ז, ונכלל בו באהבת נפש, זוכה גם הוא לשעה^ז/לג', ללב חלל מרוח שטות, אלא שמתלווה לזה לב נשבר, וצריך לשמור עצמו שלא ליפול ממנו לעצבות^ז/לג', כי היא סט"א והקב"ה שונא אותה^ז/לד'.

כי עצבות הוא כמו מי שהוא בכעס וברוגז כמו שמתרעם ומתלונן עליו יתברך חס ושלום על שאינו עושה לו רצונו (שיהיה"ר מב). אבל לב נשבר אדרבה שמח בה' ושבור מרוב הריחוק ממנו ואזי אפילו כשהוא בין העולם פונה אליו ית'^ז/לד'. והוא כבן המתחטא לפני אביו כתינוק שקובל ובוכה לפני אביו על שנתרחק ממנו וכו' (שם). וגם בזה לא יאריך רק שעה ביום^ז/לד' ואזי אדרבה אחריו בא לשמחה (שם מה).

בפשטות כשיוצא הרוח שטות מהלב מיד מנהיג אותו היצה"ט, ואזי יש לו לב נשבר מרוב געגועים אליו ית' וכסופים שמבין כמה הפסיד בכל הזמן שהיה הרוח שטות בקרבו, ועתה רוצה להשלים את החסר, אבל מי שלא מורגל בזה אזי מרוב הרגל להנהגת הרוח שטות נעשה עבד נרצע ליצה"ר, וגם כשמתגרש הרוח שטות ממנו מרגיש ריק וחסר ממה שהורגל ונופל לעצבות.

וצ"ע אולי רמו לזה רבנו במה שאמר שצריך למהר לגרש את הרוח שטות, שלכאורה זה לא מובן שהרי לפי המשל שהביא נראה שזה נעשה ממילא ע"י שאוהב את הצדיק ונכלל בו, אבל כנראה שרבנו רומז בזה שגם המקושר לצדיק צריך לרצות לגרש מלבו מהר את הרוח שטות ולא נעשה ממילא, רק ע"י שאוהב את הצדיק.

וראה בשיש"ק ח"ב קב שיש שבאים לצדיק לאכול שירים (דהיינו שמחפשים סגולות להיות צדיק בקלות) ומסתמא כיון שאוהבים את הצדיק אהבת נפש גם הם זוכים שהרוח שטות שבהם ישאב אל הצדיק, כי רוצים להיות צדיקים רק לא ממהרים לגרש את הרוח שטות מקרבם ע"י ההתקשרות לצדיק, על כן אפשר שכשהרוח שטות יהיה נשאב מהם יפיל אותם הלב נשבר לעצבות. וצ"ע עד כמה צריך למהר לגרש את הרוח שטות, כדי שבאמת היא תישאב ממנו לצדיק.

רבנו לא מבאר כאן מה נעשה בלב הצדיק המתמלא מרוח שטות של אנשי הנכללים בו. ועיין תורה נט/ל"ו שהקליפות של המקורב נאחזות ביצר מחשבות לבו של זה שמקרב אותם, ובעיקר מתגבר במדת הכעס, והוא

^ל **לשעה** - כך נראה שאין הכוונה שכיון שנתגרש מלבו הרוח שטות, נתגרש לבלי שוב, אלא שרק לאיזה זמן זה מועיל שהרי לא הרג את היצה"ר. וצ"ע האם רק כשנמצא סמוך לצדיק או כל זמן שאוהב אותו אהבת נפש גם כשאינו אצלו וצ"ע כמה זמן זה מחזיק.

^ל **כנ"ל שיחות הר"ן** אות מא ועי"ש גם אות מג - על ידי מרה שחורה ועצבות אינם יודעים משמו (פה). ואמר בדרך צחות. שהמת כששואלין אותו שיאמר שמו הוא שוכח את שמו כמובא (פו). וזה מחמת שהמת הוא בעצבות ומרה שחורה מאד על כן אינו יודע משמו. והכלל שצריך לזהר מאד להיות בשמחה תמיד. ואפלו אם הוא כמו שהוא, דהיינו שהוא, חס ושלום, רחוק מאד מהשם יתברך אף על פי כן יש לו לשמח מאד שלא עשהו גוי. וכבר מבאר שעל עניני מעשיו אשר אינם כראוי נגדו יתברך, על זה צריכין ליחד שעה ביום להתבודד ולשבר לבו לפניו יתברך כמבאר במקום אחר. וגם אותה השעה אסור שיהיה לו עצבות רק לב נשבר, אבל שאר כל היום יהיה רק בשמחה (פו). גם על ידי השמחה יכולין להחיות אדם אחר. כי יש בני אדם שיש להם יסורים גדולים ונוראים רחמנא לצלן ואי אפשר להם לספר מה שבלבם. והם היו רוצים לספר אך אין להם בפני מי לספר ולהשיח עמו את כל אשר עם לבבם. והם הולכים מלאים יסורים ודאגות, וכשבא אדם עם פנים שוחקות יכול להחיות אותם ממש, ולהחיות אדם אינו דבר רק כי הוא דבר גדול מאד. וכמו שמובא בגמרא (תענית כב.): מהני תרי בדחי שזכו למה שזכו על ידי זה שהיו משמחים בני אדם:

^ל **כמבואר בתורה** מח תנינא ובשיחות הר"ן **אות מא** לב נשבר ועצבות אינו ענין אחד כלל. כי לב נשבר הוא בלב, אבל עצבות הוא בא מן הטחול (פ). ועצבות שהוא מהטחול היא סטרא אחרא והקדוש ברוך הוא שונא אותה. אבל לב נשבר היא חביב לפני השם יתברך, כי לב נשבר יקר מאד מאד בעיניו יתברך (פא). והיה טוב שיהיה לו לב נשבר כל היום, אך אנשים כערכם יכולין לבוא מלב נשבר לעצבות. על כן צריכין ליחד איזה שעה ביום שיהיה לו לב נשבר דהיינו להתבודד ולשבר לבו לפניו יתברך כמבאר במקום אחר (פב) אבל שאר כל היום כולו יהיה רק בשמחה (פג). ועל זה הזהיר אותנו כמה פעמים. להתאמן ולהתגבר שלא יהיה לנו לב נשבר רק איזה שעה ביום, ועצבות כלל לא. ושאר כל היום יהיה בשמחה:

^ל **שיחות הר"ן אות רלא** - שאלו את רבנו מהו החלוק שבין לב נשבר למרה שחורה. והשיב שלב נשבר הוא כך שאפלו כשעומד בין העולם יחזיר פניו ויאמר: רבנו של עולם וכו'

^ל **כנ"ל שיחות הר"ן** אות מא ומג.

^ל **תורה נט אות וא** מי שמשפדל תמיד לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, צריך לשמר את עצמו שלא יתאחזו בו הקלפות והרע של אלו בני אדם. פי זה האישי המשפדל לקרב ולעשות נפשות, בבחינת (בראשית י"ב): "ואת הנפש אשר עשו בחרן", הוא בונה בחינת 'היכל הקדש'. 'קדש', זה בחינת (ישעיה ד'): 'והנותר בירושלים קדוש יאמר לו', הינו זה שבני אדם נשארים דבוקים ביראה שלמה (א) על ידו. אף על פי שיש כמה וכמה שגפלו מקדשתם, אף על פי כן מאלו שגפלו ביראה שלם, על ידי זה 'קדוש יאמר לו', וזה בחינת 'קדש'. ו'היכל', זה בחינת ה'הבדל' שנתפכד השם יתברך. כמובא בזהר (יתרו דף ס"ט). 'כד אתי יתרו, כדן אתיקר שמא דקדשא בריך הוא'. וזה בחינת (תהלים צ"ו): 'ספרו בגוים את כבודו', שעל ידי שמקריבים את עצמן לעבודת השם יתברך אלו ה'רחוקים', והו כבודו יתברך שמו. וה'הבדל' וזהו בחינת 'היכל', בבחינת (שם כ"ט): 'וב'היכלו' בלו אומר כבוד'. ו'היכל הקדש' הזה, מושך את עצמו תמיד ל'שרשו', הינו ללבו של עושהו, כי שם שרשו. כי מחמת הדברים שיצאו מעמק לבו של האישי הקדש, נכנסו בלבם, וחזרו להשם יתברך:

והיכל הקדש הזה, שורה ומלביש את הרוח החיוני שבלב האישי הקדש. פי הרוח הוא בלב. בבחינת (יהזקאל י"ח ל"ו): 'ונתתי לכם לב קדש ורוח חדשה'. ו'היכל הקדש' יונק חיותו מהרוח הזה, בבחינת (משלי כ"ט): 'ושפל רוח יתמך כבוד'. ועקר הקבשותו לרגלי הרוח, בבחינת (ישעיה מ"ב): 'ורוח להלכים בה'. פי ברוח הזה יש קומה שלמה, פי מבחינת רגליו, נתעורר להישיר את בני אדם לעבודת השם

מתגבר עליהן באש המשפט ששופט ושורף אותן. אבל צדיק גמור מבואר בתורה ח' שיכול להיכנס לצינור של הרשע ומדתו הרעה ולהכניע אותה בלי חשש שישפיע עליו הרע אפילו מעט. וכן נראה כאן שמדובר בצדיק שלבו חלל בקרבו, כיון שכבר הרג את היצה"ר, הרי כל רוח שטות שתכנס בלבו תתבטל, כיון שאין לו יצה"ר גשמי שיפתה אותו על ידה. ואולי עדיין יכול לפתות את היצה"ר מלאך קדוש. וראה תורה כו שרבנו מבאר שתי מדרגות במסירות נפש של הצדיק בתפילה, אחת שצריך להמית עצמו במלחמה במחשבות זרות, כדי להתפלל בכוונה בלא פניות. ועוד מסי"נ גדולה ממנה שעל ידה מעלה ניצוצות קדושים בתפילתו, לתקן רפ"ח ניצוצין שנתערבו טוב ברע בשבירה שקדמה לבריאת העולם. ועיין תורה צו/ל"ח כיצד יתכן שיהיה לצדיק מחשבות זרות. גם עיין תורה ל'ל"ט שהבלבולים שלנו בתפלה באים בתפילת הצדיק להתתקן.

עד כאן ביאור חברותא לתורה קעו

יתברר, בבחינת (שם מ): "ישרו בערבה מסלה לאלקיננו". 'מסלה' דיקא, שהוא מקום הרגלין. וזהו בחינת (תהלים פ"ד): "מסלות בלבבם", שעל ידי מסלות שבלבבם, נתעורר להישיר את בני אדם השוכנים בערבה ובחשך, להישיר להם דרך לעבודת השם יתברר: ומחמת שהיכל הנ"ל נעשה מהנפשות אשר היו רחוקים עד הנה, ויש קלפות רבות השוכנים סביבם, בבחינת (יחזקאל ה'): "זאת ירושלים שמתייה בתוך הגוים". ואפשר עכשו בשמלביש ההיכל את הלב כנ"ל, אפשר שיתאחזו, חס ושלום, החיצונים, ביצר מחשבות לבו של הפשר הזה. עצה על זה, שיזמין מלאכי לבו, שהוא בחינת התלהבות הלב. שהתלהבות הוא בחינת מלאכים, בבחינת (שמות ג'): "וירא אליו מלאך ה' בלבת אש", ואש הזה הוא שורף אותם. ואז גם היכל הקדש מקבל כח האש, ושורף את הקלפות גם מלהתאחזו בו, בבחינת (שם כ"ד): "וכבוד ה' כאש אכלת".

ל"ח תורה צו – זמם רשע לצדיק וחרק עליו שניו ה' ישחק לו כי ראה כי בא יומו וכו' (תהלים ל"ז): הענין הוא פה, דקשה מאין יבוא מחשבה וזה לצדיק שרוצה להתפלל בדבקות גדול, הלא אמרו רבותינו, זכרונם לברכה (יומא לח'): 'הבא לטהר מסייעין אותו'. אלא הענין הוא פה, כי מעת השבירה נפלו הניצוצות מפל העולמות, ועל ידי תפלות הצדיקים, עולין מעט מעט, מדרגה אחר מדרגה. וכשצדיק עומד להתפלל, ומדבק את עצמו למדה שהוא בה עתה, נופל לו מחשבה וזה מעין אותה מדה. וכשכא למדרגה יותר גדולה, נופל לו המחשבה וזה מעין המדה הזאת שהוא בה עתה. והצדיק צריך לידע מאיזה מדה ומאיזה עולם היא זאת המחשבה וזה, וצריך לידע במה להעלותה לאותו עולם ולאותו המדה שהוא עתה בה.

ועיין ספר פרדס יוסף בשם ספר רשפי אש השלם (אות ס"א) בסנהדרין (כ"ז). כל ישראל ערבים זה לזה, היינו מי שעושה רע, יגיע הפגם גם להצדיק, ונופלים לו הרהורים רעים מצד רעות המעשה של הרשע, והוטבע מצד הערבות שאינו יוכל לסבול רעות חברו, ובמה שאתה עושה טובה לעצמך תקיים ג"כ טובת רעך, ובמדרש (ויק"ר ד, ו) אם אחד חוטא כולם מרגישים, וכמו אם לקח אחד כלי חד לקדוח הספינה, והכי יאמר רק תחת מקומי אני קודח דע"ז המים יציפו כל הספינה, ועיין יפה תואר (שם ד"ה אחד מהן) ותולדות יעקב יוסף (פרשת שמיני אות ב):

ל"ט תורה ל' אות ז' – וכל התפלות האלו עם כל הערבוים באין אל הצדיקים, כי הצדיקים הם בחינת משיח, שאליה באין כל התפלות להעלותן. בבחינת (ישעיה מ"ח): "ותהלתי אֶחָטָם לך", שכל התהלות באין לבחינת משיח, שהוא בחינת חטם. בחינת (איכה ד'): "רוח אפינו משיח ה'". כי משיח הוא מורח ודאין (כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה, סנהדרין צ"ג): בבחינת (ישעיה י"א): "והריחו ביראת ה'". הינו בתפלות, שהן בחינת (משלי ל"א): "יראת ה' היא תהלל". כי הוא מורח ומרגיש בהתפלות שמקבל מהם, את כל אֶחָד ואֶחָד כפי מה שהוא, כי כל הערבוים של כל אֶחָד הם בתוך התפלה כנ"ל. נמצא שהצדיקים הם סובלים צער על ידי התפלות שלנו שמבלבלין אותן כנ"ל, ובשביל זה צריך לקבל תוכחתם אף שמבזין אותנו כנ"ל: